

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2023

Chișinău

Pentru aprobarea proiectului de lege privind drepturile copilului

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind drepturile copilului.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Ministrul muncii
și protecției sociale

Alexei Buzu

Ministrul justiției

Veronica Mihailov-Moraru

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE
privind drepturile copilului**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

**Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE****Articolul 1.** Obiectul de reglementare a legii

Prezenta lege stabilește drepturile fundamentale ale copilului, principiile și măsurile asigurării drepturilor copilului, atribuțiile autorităților publice centrale și locale și interacțiunea acestora în procesul de asigurare a respectării drepturilor copilului.

Articolul 2. Domeniul de aplicare a legii

În condițiile prezentei legi, copiii beneficiază de protecție fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, de cetățenie, apartenența etnică sau originea socială, de statutul obținut prin naștere, de situația materială, de gradul și tipul de dizabilitate, de aspectele specifice de creștere și educație a copiilor, a părinților lor, reprezentanților legali ori responsabililor legali ai acestora, de locul aflării lor (familie, instituție educațională, serviciu social, instituție medicală, comunitate etc.) sau orice alt criteriu.

Articolul 3. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, noțiunile principale utilizate au următoarele semnificații:

copil – persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani;

interesul superior al copilului – asigurarea condițiilor adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținând cont de particularitățile individuale ale personalității lui și de situația concretă în care acesta se află;

familie – părinții și copiii acestora.

Articolul 4. Principiile de asigurare a drepturilor copilului

Respectarea și garantarea drepturilor copilului se realizează conform următoarelor principii:

- a) respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului;
- b) egalitatea de șanse și nediscriminarea;
- c) respectarea priorității privind creșterea și educarea copilului în familie;

d) dreptul prioritar al părinților de a-și educa copiii conform propriilor convingeri și responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești;

e) asistența individualizată a fiecărui copil;

f) respectarea demnității copilului;

g) ascultarea opiniei copilului și luarea în considerare a acesteia, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate;

h) asigurarea continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție;

i) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil;

j) asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului.

Articolul 5. Garantarea drepturilor copilului de către stat

(1) Statul garantează fiecărui copil dreptul la un nivel de viață adecvat dezvoltării sale fizice, intelectuale, spirituale și sociale.

(2) Statul asigură dreptul copiilor la un mediu curat, sănătos, prin integrarea acestuia în toate deciziile și referitoare la copii, inclusiv politicile legate de educație, petrecere a timpului liber, joc, acces la spații verzi, protecția copilului, sănătatea și migrația copiilor.

(3) Statul are obligația de a preveni și de a remedia impactul pericolelor de mediu asupra drepturilor copiilor, chiar și atunci când astfel de amenințări sunt în afara controlului uman.

(4) Statul este obligat să aloce resurse financiare, umane, tehnologice, instituționale și informaționale pentru realizarea drepturilor copiilor în raport cu mediul înconjurător.

(5) Statul susține reprezentanții legali/responsabilii legali, în vederea asigurării creșterii, educației și dezvoltării armonioase a copiilor.

(6) Statul asigură protecția copilului și garantează respectarea tuturor drepturilor acestuia prin intermediul instituțiilor statului și autorităților publice cu atribuții în acest domeniu.

(7) Statul este responsabil pentru elaborarea și implementarea cadrului normativ național de protecție a drepturilor copilului în conformitate cu Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului și prezenta lege. Autoritățile statului, în limitele competențelor lor, realizează politica de stat pentru protecția drepturilor copilului și promovează mediul adecvat dezvoltării acestuia.

Capitolul II

DREPTURILE FUNDAMENTALE ALE COPILULUI

Articolul 6. Dreptul la viață, supraviețuire și dezvoltare

(1) Statul garantează dreptul copilului la viață și la inviolabilitatea fizică și

psihică.

(2) Niciun copil nu poate fi supus torturii, pedepselor sau tratamentelor crude, inumane sau degradante.

Articolul 7. Dreptul copilului la nume și la cetățenie

(1) Fiecare copil are dreptul la un nume și este înregistrat în condițiile legislației.

(2) Fiecare copil are dreptul la cetățenie. Temeiul și condițiile de dobândire și schimbare a cetățeniei copilului sunt stabilite de legislație.

(3) Copilul are dreptul de a-și păstra cetățenia, numele și relațiile de familie, în condițiile prevăzute de lege, fără nicio ingerință.

(4) Dacă se constată că un copil este lipsit, în mod ilegal, de elementele constitutive ale identității sale sau de unele dintre acestea, autoritățile sunt obligate să ia de urgență toate măsurile necesare în vederea restabilirii identității copilului.

Articolul 8. Dreptul copilului la familie

(1) Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor și să coabiteze cu aceștia.

(2) Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților legali/responsabililor legali. Ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea, educarea și întreținerea copilului.

(3) Statul întreprinde măsurile necesare în vederea susținerii reprezentanților legali/responsabililor legali în exercitarea obligațiilor sale.

(4) Statul asigură ca nici un copil să nu fie separat de familia acestuia împotriva voinței lor, cu excepția cazurilor în care despărțirea de un părinte sau de ambii părinți este necesară în interesul superior al copilului.

(5) Copilul are dreptul de a menține relații personale și contacte directe cu părinții, rudele, precum și cu alte persoane față de care copilul a dezvoltat legături de atașament, în cazul în care acest lucru nu contravine interesului superior al acestuia.

(6) Reprezentanții legali/responsabilii legali al copilului nu pot împiedica relațiile personale ale acestuia cu bunicii, frații și surorile ori cu alte persoane apropiate copilului, cu excepția cazurilor când comunicarea copilului cu rudele nu corespunde interesului superior al acestuia.

Articolul 9. Dreptul copilului care locuiește separat de părinți sau de unul dintre părinți

(1) Copilul separat de un părinte sau de ambii părinți are dreptul să întrețină relații personale și contacte directe regulate cu cei doi părinți ai săi, dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

(2) Statul întreprinde măsurile necesare pentru a combate acțiunile ilegale de deplasare a copilului în alt stat și asigură identificarea și returnarea copilului

răpit în statul reședinței sale obișnuite.

Articolul 10. Dreptul copilului de a beneficia de protecție specială din partea statului în cazul separării acestuia de familie

(1) Orice copil care este, temporar sau definitiv, lipsit de mediul său familial, sau care, în propriul său interes, nu poate fi lăsat în acest mediu are dreptul la protecție specială din partea statului.

(2) Statul asigură re/integrarea copilului în familia sa și în cazul în care aceasta contravine interesului superior al copilului, statul va întreprinde toate măsurile pentru a-i oferi o formă de protecție alternativă familiei, dezvoltând în acest sens diverse tipuri de servicii de plasament, conform prevederilor legislației.

(3) Statul asigură măsuri de protecție socială specială pentru copiii lipsiți de mediul familial și plasați în diverse forme de plasament.

(4) Statul promovează adopția națională a copiilor cu statut de copil adoptabil de către cetățenii Republicii Moldova, indiferent de domiciliul acestora, iar în cazul în care acest lucru nu poate fi realizat, statul întreprinde măsurile necesare pentru realizarea adopției internaționale a copilului, cu asigurarea continuității în îngrijirea și educarea copilului, având în vedere originea sa etnică, culturală și lingvistică.

Articolul 11. Dreptul copilului la un mod de trai decent

(1) Copilul are dreptul de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală și socială a acestuia.

(2) Reprezentantului legal/responsabilului legal le revine responsabilitatea de a asigura cele mai bune condiții de viață necesare creșterii și dezvoltării copiilor, conducându-se în primul rând de interesul superior al acestora.

(3) Statul, acordă, în limitele mijloacelor financiare disponibile, sprijin financiar reprezentanților legali/responsabililor legali pentru creșterea și educația copiilor, garantează stabilirea și achitarea prestațiilor în cuantumul corespunzător astfel încât să fie asigurată bunăstarea fiecărui copil.

Articolul 12. Dreptul la sănătate

(1) Statul asigură dreptul copilului de a beneficia de metode de profilaxie, tratament și recuperare la cele mai înalte standarde posibile, pentru a atinge cea mai bună stare de sănătate, cu respectarea interesului superior al copilului.

(2) Accesul prioritar al copiilor la asistență medicală, la toate nivelurile, este garantat de stat.

(3) Statul, prin intermediul politicilor sale și în condițiile legii, asigură adoptarea tuturor măsurilor necesare pentru a:

a) preveni și reduce mortalitatea infantilă și mortalitatea copiilor cu vârsta de până la 5 ani;

b) asigura și dezvolta servicii medicale primare și comunitare pentru copii;

c) asigura femeile în perioada antenatală, intra și postnatală cu asistență

medicală gratuită;

- d) proteja sănătatea copilului prin programe de imunizare;
- e) elabora și implementa acțiunile de informare și asistență a părinților privind creșterea și dezvoltarea copilului.

Articolul 13. Drepturile copiilor cu dizabilități

(1) Statul asigură copiilor cu dizabilități, în egală măsură cu alți copii, dreptul la protecție socială, asistență medicală, reabilitare, educație, muncă, acces la mediul fizic, tehnologiile și sistemele informaționale, de comunicare, precum și la alte utilități și servicii la care are acces publicul larg, pentru a se putea bucura de o viață decentă în condiții care să le faciliteze participarea activă la viața socială.

(2) Statul încurajează și asigură atenție specială copiilor cu dizabilități și reprezentanților legali/responsabililor legali ai acestora, oferindu-le ajutor adaptat situației în care se află.

(3) Statul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura dezinstituționalizarea copiilor cu dizabilități, inclusiv prin activități intersectoriale de prevenire a riscurilor de plasare a copiilor în instituții de tip rezidențial, precum și dezvoltarea serviciilor pentru susținerea acestora.

(4) Statul asigură promovarea schimbului de informații în domeniul profilaxiei și tratamentului, dezvoltării psihice și fizice a copiilor cu dizabilități, inclusiv prin difuzarea informațiilor privind metodele de recuperare, serviciile de educare și formare profesională, și accesul la aceste date, în scopul consolidării capacităților copiilor cu dizabilități.

Articolul 14. Dreptul la educație

(1) Fiecare copil are dreptul de a primi o educație care să îi permită dezvoltarea, în condiții nediscriminatorii a aptitudinilor și personalității sale.

(2) Prin autoritățile și instituțiile sale în domeniul educației, statul asigură dreptul copilului la educație, inclusiv prin măsuri ce:

- a) asigură organizarea unei educații incluzive eficiente orientate spre necesitățile individuale ale fiecărui copil, inclusiv prin susținerea copiilor cu cerințe educaționale speciale;

- b) facilitează accesul de calitate a tuturor copiilor la educația preșcolară, învățământul general obligatoriu și gratuit;

- c) încurajează diferite forme de învățământ secundar, atât general cât și profesional;

- d) asigură tuturor accesul la învățământul superior, în funcție de capacitățile fiecăruia, prin toate mijloacele adecvate;

- e) asigură dezvoltarea programelor de educație pentru părinții tineri, inclusiv în vederea prevenirii violenței în familie;

- f) permit identificarea copiilor cu absenteism școlar nemotivat, reintegrarea acestora în procesul educațional și reducerea ratei de abandon școlar;

- g) asigură cursuri speciale de pregătire pentru copiii care au abandonat

școala, în vederea reintegrării lor în sistemul național de învățământ.

(3) Copiii cu cerințe educaționale speciale au dreptul la instruire în condiții egale cu toți copiii, beneficiind de asistență suplimentară și acomodare rezonabilă în procesul educațional, conform legislației.

(4) Statul asigură copilului dreptul la educație într-un mod compatibil cu demnitatea copilului ca ființă umană și în conformitate cu standardele tratatelor la care Republica Moldova este parte.

Articolul 15. Dreptul la opinie

(1) Statul garantează copilului dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește. De opinia copilului se va ține cont, în mod obligatoriu, ținând cont de vârsta și gradul său de maturitate, dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

(2) Statul garantează copilului posibilitatea de a fi audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative care-l privesc, fie direct, fie printr-un reprezentant împuternicit în modul corespunzător, în conformitate cu legislația.

(3) Niciun copil nu poate fi constrâns să împărtășească o opinie sau alta.

(4) Copilul este în drept să solicite asistența instituțiilor sau persoanelor cărora le-a fost atribuită protecția sa pentru a-și exprima opinia în mod liber.

(5) Statul asigură ca participarea copiilor să fie sistematică și incluzivă, cu un accent deosebit pe copiii aflați în situații de dificultate.

(6) Prin programele sale, statul sprijină dezvoltarea sistematică a capacităților pentru promovarea participării copiilor în toate domeniile care îi vizează, prin formare inițială și continuă, campanii de educație și conștientizare a publicului cu privire la acest aspect.

(7) Statul oferă suport autorităților locale și organizațiilor societății civile în promovarea participării copiilor.

(8) Statul recunoaște, susține și promovează conceptul copiilor în calitate de apărători ai drepturilor omului, protejându-i în mod eficient în exercitarea drepturilor lor și în activitatea în domeniul drepturilor omului, creându-le toate condițiile adecvate și necesare pentru a împuternici copiii care acționează sau aspiră să acționeze ca apărători ai drepturilor omului, să își exprime opinia, să fie auziți, să participe la luarea deciziilor și să își exercite libertățile, drepturile civile și politice.

Articolul 16. Dreptul la libera exprimare

(1) Dreptul la libertatea de exprimare cuprinde libertatea de a căuta, a primi și a difuza informații și idei de orice natură sub formă verbală, scrisă sau prin oricare alte mijloace, la alegerea copilului.

(2) Reprezentanții legali/responsabilii legali ai copilului au obligația de a-l asigura cu informații, explicații și sfaturi, în funcție de vârsta și de gradul de înțelegere al acestora, precum și de a-i permite să își exprime punctul de vedere, ideile și opiniile.

(3) Exercițarea acestui drept poate fi supusă restricțiilor, în cazul în care este necesară respectarea drepturilor altora sau pentru protecția securității naționale, ordinii publice, sănătății și moralei publice.

Articolul 17. Dreptul la libertatea gândirii, conștiinței și religiei

(1) Copilul are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie.

(2) Statul respectă dreptul copilului la libertatea de gândire, de conștiință și religie, care nu pot fi încălcate sub nici o formă.

(3) Reprezentanții legali/responsabilii legali îndrumă copilul, potrivit propriilor convingeri, în alegerea unei religii, ținând cont de opinia, vârsta și de gradul de maturitate a acestuia, fără a-l putea obliga să adere la o anumită religie sau la un anumit cult religios.

(4) Niciun copil nu poate fi constrâns, să adere la o religie sau alta contrar convingerilor sale. Libertatea conștiinței copilului este garantată de către stat, ea trebuie să se manifeste în spiritul toleranței religioase și respectul reciproc.

(5) Libertatea de a-și manifesta religia sa sau convingerile sale nu poate fi supusă decât restricțiilor care sunt necesare pentru protecția securității publice, ordinii publice, a sănătății și moralei publice sau libertăților și drepturilor fundamentale ale altor persoane.

Articolul 18. Dreptul la informație și la dezvoltarea capacităților intelectuale

(1) Statul recunoaște importanța mijloacelor de informare în masă și asigură ca copilul să aibă acces la surse de informare și materiale, care să îi asigure bunăstarea socială, spirituală și morală, precum și sănătatea sa fizică și mentală.

(2) Statul asigură dezvoltarea mijloacelor de informare în masă care prezintă o utilitate socială și culturală pentru copil.

(3) Statul se asigură, prin aprobarea standardelor corespunzătoare să protejeze fiecare copil de orice informație care contravine interesului superior al acestuia.

(4) Statul asigură tuturor copiilor posibilități și condiții egale pentru însușirea valorilor culturale, susține înființarea diferitelor instituții de stat și organizații necomerciale, care contribuie la dezvoltarea capacităților creative ale copiilor, asigură accesul lor la acesta.

Articolul 19. Dreptul la asociere și întruniri pașnice

(1) Copiii au dreptul să se asocieze în organizații necomerciale în conformitate cu legislația.

(2) Copiii au dreptul la întruniri pașnice.

(3) Se interzice implicarea copiilor în activitatea partidelor politice și asocierea lor în partide politice.

Articolul 20. Dreptul la muncă

(1) Copilul are dreptul la muncă independentă în corespundere cu posibilitățile lui de vârstă, starea sănătății și pregătirea profesională, fiind remunerat în conformitate cu legislația muncii.

(2) Copiii sunt admiși la muncă, respectând condiția și bunăstarea fizică și psihică a acestora. Autoritățile statului asigură condiții speciale de angajare și de muncă pentru copii, în conformitate cu prevederile legislației.

(3) Statul protejează copilul de exploatare economică și prin măsurile sale nu permite constrângerea copilului la vreo muncă ce comportă vreun risc potențial sau care este susceptibilă să îi compromită educația ori să îi dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale ori sociale.

(4) Participarea la muncă a copiilor cu dizabilități se realizează prin asigurarea condițiilor adecvate și necesare, care vor respecta drepturile fundamentale ale acestora.

(5) Antrenarea forțată sub orice formă a copilului în câmpul muncii este interzisă și se pedepsește în conformitate cu prevederile legislației.

Articolul 21. Dreptul la odihnă și timp liber

(1) Fiecare copil are dreptul la odihnă și timp liber, dreptul de a se juca și de a participa la activități recreative proprii vârstei sale, de a participa liber la viața culturală și artistică.

(2) Statul promovează și asigură dezvoltarea instituțiilor extrașcolare, edificii sportive, stadioane, cluburi, tabere de odihnă și alte obiective ce contribuie la restabilirea sănătății copiilor, stabilește înlesniri pentru frecventarea instituțiilor de cultură și învățământ, a celor sportive, recreative și a bazelor de odihnă în timpul vacanței.

Articolul 22. Dreptul la apărarea demnității și onoarei.

(1) Fiecare copil are dreptul la apărarea demnității și onoarei.

(2) Orice acțiune/inacțiune care lezează onoarea și demnitatea copilului se pedepsește, în conformitate cu legislația.

Articolul 23. Dreptul copilului de a fi protejat de orice formă de violență, abuz, neglijare, exploatare și trafic

(1) Statul ocrotește inviolabilitatea persoanei copilului și întreprinde toate măsurile necesare pentru a preveni și proteja copilul de orice formă de violență, abuz, neglijare, exploatare și trafic în orice scop și în orice formă.

(2) Statul asigură dezvoltarea măsurilor de protecție și a programelor sociale în scopul prevenirii și combaterii violenței în familie și a violenței împotriva copilului.

(3) Statul asigură dezvoltarea serviciilor calificate adresate copilului victimă a oricărei forme de violență, neglijare, exploatare sau abuz și promovează reintegrarea socială a acestuia.

(4) Copilul are dreptul la repararea prejudiciului material și moral, cauzat prin vătămarea integrității corporale sau a sănătății, prin încălcarea drepturilor personale nepatrimoniale ca urmare a violenței, neglijării, exploatării sau eschivării în orice alt mod a reprezentanților legali/responsabililor legali de a-și exercita drepturile și obligațiile părintești, care au prejudiciat viața și sănătatea copilului, precum și prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către o autoritate publică sau instituție a obligației stabilite prin lege în scopul protecției contra riscului de producere a unui anumit prejudiciu.

Articolul 24. Dreptul copilului de a fi protejat în cazul aplicării măsurilor de constrângere

(1) Statul apără dreptul copilului la libertatea personală.

(2) Reținerea sau arestarea copilului sânt aplicate doar ca măsuri excepționale și numai în cazurile prevăzute de legislație. În cazul reținerii sau arestării copilului, părinții, reprezentantul legal/responsabilul legal sau persoana în grija căruia acesta se află sunt informați imediat.

(3) Copiii reținuți sau arestați sunt ținuti sub arest separat de adulți și de copiii condamnați.

(4) Statul asigură că nici un copil nu va fi pedepsit cu detenție pe viață pentru infracțiunile comise de către acesta.

(5) În procesul dezbaterilor judiciare în care figurează copiii este obligatorie participarea apărătorului, reprezentantului legal și a pedagogului/psihologului.

Articolul 25. Dreptul copilului de a fi protejat de tortură, pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante

(1) Statul întreprinde toate măsurile necesare pentru a proteja copilul de tortură, pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

(2) Orice copil privat de libertate este tratat cu omenie și cu respectul datorat demnității persoanei umane și de o manieră care să țină seama de nevoile persoanelor de vârsta sa.

(3) Statul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura restabilirea fizică și psihică și reintegrarea socială a oricărui copil victimă a torturii sau a oricărei alte forme de pedeapsă sau tratament de cruzime, inuman sau degradant sau a unui conflict armat.

Articolul 26. Dreptul la spațiu locativ

(1) Copiii au aceleași drepturi ca și ceilalți membri ai familiei la folosirea spațiului locativ comun, inclusiv și drepturi la folosirea și moștenirea bunului, proprietarul căruia este unul dintre părinți sau reprezentanții legali ai copilului.

(2) Autoritățile administrației publice locale asigură întreținerea și reparația locuințelor copiilor care au statut de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească până la majorat.

(3) Copilului rămas temporar fără ocrotire părintească sau rămas fără ocrotire părintească i se asigură respectarea dreptului patrimonial asupra locuinței deținute anterior de părinții acestuia sau i se acordă în mod prioritar spațiu locativ, conform prevederilor legislației.

Articolul 27. Dreptul la proprietate

Fiecare copil are dreptul la proprietate. Dreptul copilului la proprietate este garantat de stat. Copilul beneficiază de dreptul la proprietate în limitele și în modul stabilite de legislație.

Articolul 28. Drepturile copiilor aflați în situații excepționale

(1) Copiilor aflați în situații excepționale (accidente, calamități naturale, epidemii, război etc.) statul asigură acordarea asistenței imediate și gratuite, întreprinde măsuri prompte pentru evacuarea lor din zona de pericol și re/integrarea în mediul lor familial

(2) În caz de pierdere a părinților copilul beneficiază de protecție specială conform legislației.

Articolul 29. Interzicerea antrenării copiilor în acțiuni militare

Se interzice antrenarea copiilor în acțiuni militare, precum și propagarea războiului și violenței în rândurile copiilor.

Articolul 30. Dreptul copilului la azil

(1) Statul asigură dreptul fiecărui copil la azil în conformitate cu Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova.

(2) Statul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura protecția și asistența corespunzătoare copilului solicitant de azil sau beneficiar de protecție internațională, de protecție temporară ori de azil politic, însoțit sau neînsoțit de reprezentantul lui legal.

Capitolul III

RĂSPUNDEREA, COLABORAREA DINTRE AUTORITĂȚI ȘI CONTROLUL ASUPRA LEGII

Articolul 31. Răspunderea reprezentanților legali/responsabililor legali pentru copil

(1) Reprezentantul legal/responsabilul legal al copilului poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a acestuia, ținând cont în primul rând de interesele acestuia și este pasibil de răspundere juridică pentru lăsarea în primejdie a copilului.

(2) Reprezentantul legal/responsabilul legal a copilului este obligat să colaboreze cu serviciile de asistență medicală pentru a asigura copilului cea mai bună stare de sănătate și pentru a preveni situațiile, care pun în pericol viața, creșterea și dezvoltarea acestuia.

(3) În cazul în care reprezentantul legal/responsabilul legal al copilului refuză acordarea asistenței medicale copilului, aceasta se acordă contrar voinței reprezentantului legal/responsabilului al copilului, în special în cazuri urgente, în baza deciziei consiliului de medici în vederea excluderii oricărui risc asupra vieții și sănătății copilului, astfel asigurând interesul superior al acestuia, iar reprezentantul legal/responsabilul legal al copilului poate fi tras la răspundere, conform alin. (1).

(4) Dacă reprezentantul legal/responsabilul legal nu își îndeplinește obligațiile față de copil sau abuzează de drepturile acestuia, copilul are dreptul de a sesiza instituțiile competente, pentru a-și apăra drepturile și interesele personale.

Articolul 32. Răspunderea pentru încălcarea legii

Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală, în conformitate cu legislația.

Articolul 33. Colaborarea dintre autorități

(1) Statul asigură prin intermediul autorităților și instituțiilor sale o colaborare deschisă și eficientă în vederea respectării drepturilor fiecărui copil, inclusiv prin aplicarea mecanismelor intersectoriale aprobate în acest sens.

(2) Statul asigură cooperarea cu instituțiile internaționale în domeniul protecției drepturilor copilului prin intermediul structurilor statale și nestatale, pentru a asigura respectarea drepturilor fiecărui copil.

(3) Dacă acordul internațional la care Republica Moldova este parte conține prevederi mai favorabile decât cele care se conțin în prezenta lege, se aplică normele acordului internațional.

Articolul 34. Controlul asupra aplicării legii

Controlul asupra aplicării prezentei legi se exercită de către autoritățile publice centrale și locale, împuternicite în acest scop prin legislație.

Capitolul IV DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 35. Dispoziții finale

Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 36. Dispoziții tranzitorii

La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 13, art. 127), cu modificările ulterioare.

Președintele Parlamentului

Notă informativă la proiectul de lege privind drepturile copilului

1. Denumirea autorului și după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul de lege a fost elaborat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
<p>Proiectul de lege a fost elaborat în scopul aprobării unei noi legi privind drepturile copilului și abrogarea Legii actuale nr. 338/1994 privind drepturile copilului reieșind din importanța îmbunătățirii prevederilor acesteia, în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.</p> <p>Necesitatea elaborării acestui proiect de lege rezultă din obligativitatea asumată de către Guvern prin stabilirea acțiunii în cauză în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022-2026 (acțiunea nr. 12) precum și în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2023 (acțiunea 13.32).</p> <p>În acest context, subliniem că, Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului a fost adoptată de către Adunarea Generală a ONU la data de 20 noiembrie 1989 care a adus schimbări importante din momentul ratificării ei de către Republica Moldova din 12 decembrie 1990, intrat în vigoare la 25 februarie 1993. Aceasta reprezintă tratatul în domeniul drepturilor omului cu cea mai largă ratificare din istorie.</p> <p>Totodată, Republica Moldova a ratificat toate 3 protocoale facultative ale Convenției în cauză: <i>Protocolul facultativ referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, Protocolul facultativ cu privire la implicarea copiilor în conflicte armate și ultimul, cel mai recent în anul 2022, Protocolul Facultativ cu privire la drepturile copilului privind procedura de comunicare.</i></p> <p>Convenția ONU privind drepturile copilului exprimă mai mult decât orice alt document, întregul spectru al drepturilor omului – civile, politice, economice, sociale, culturale – și prevede o dezvoltare completă a potențialului copilului într-o atmosferă de demnitate și justiție. Toate drepturile exprimate în Convenție sunt importante și necesare, care se susțin reciproc fără să fie posibilă realizarea unei ierarhizări. În Convenție, drepturile copilului sunt formulate clar, concret și accesibil înțelegerii, iar prin aceasta este satisfăcută o primă condiție în procesul respectării lor.</p> <p>Convenția acordă o importanță deosebită familiei, acesteia revenindu-i responsabilitatea principală în îngrijirea și protecția copilului. Datorită vulnerabilității lor, copiii necesită îngrijire și protecție specială, Convenția punând accentul pe:</p> <ul style="list-style-type: none">- necesitatea protecției juridice și de altă natură a copilului înainte și după naștere;- importanța respectului pentru valorile culturale ale comunității copilului;- rolul vital al cooperării internaționale în realizarea drepturilor copilului. <p>Orice stat care semnează și ratifică Convenția se obligă să aplice integral și corespunzător standardele juridice în domeniul promovării și protecției drepturilor copilului.</p> <p>Republica Moldova, urmare a ratificării Convenției ONU privind drepturile copilului, a adoptat Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului, care reflecta la acel moment cele mai principale prevederi ale Convenției în cauză și continuă să reprezinte actul de pornire a spectrului larg de acte normative orientate spre protecția fiecărui copil din Republica Moldova.</p> <p>Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului vizează toți copii din Republica Moldova, numărul cărora conform datelor Biroului Național de Statistică, la 1 ianuarie 2023 a constituit 539,4 mii sau 21,5% din numărul total al populației cu reședință obișnuită.¹</p> <p>Totodată, deși Republica Moldova a înregistrat progrese considerabile în dezvoltare per general și în sistemul de protecție a copilului în special, în acest sens fiind operate un șir de modificări legislative și normative (noi terminologii, noi servicii, noi abordări ale noilor</p>

¹ https://statistica.gov.md/ro/situatia-copiilor-in-republica-moldova-in-anul-2022-9578_60434.html

provocări apărute odată cu trecerea timpului, etc.), Legea nr. 338/1994 a suferit din 1995 până în prezent doar 5 modificări.

Astfel, Ministerul Muncii și Protecției Sociale în calitate de autoritate centrală pentru protecția copilului, care este abilitat să elaboreze, să promoveze și să monitorizeze realizarea politicii statului în domeniul protecției copilului și totodată este responsabil de elaborarea rapoartelor naționale periodice privind aplicarea la nivel național a Convenției cu privire la drepturile copilului, recunoscând necesitatea asigurării unui cadru normativ actual, complex, eficient și care să corespundă prevederilor principalului act internațional în domeniul protecției copilului, a elaborat proiectul de lege în cauză, corespunzător atât cerințelor legislative internaționale cât și naționale.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de lege în cauză nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege a fost elaborat în scopul racordării prevederilor Legii nr. 338/1994 privind drepturile copilului la prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.

Deși, Legea nr. 338/1994 reflectă în mare parte prevederile Convenției în cauză, acestea necesită a fi revizuite și îmbunătățite în contextul corespunderii acesteia cu situația actuală a copiilor din Republica Moldova, pentru a servi cu adevărat ca un act legislativ de bază în domeniul protecției copilului.

Prevederile actuale ale Legii nr. 338/1994 reflectă vag direcțiile prioritare ale statului în domeniul protecției copilului, iar multe prevederi și-au pierdut deja actualitatea (spre exemplu: ”Art. 23 Întreținerea copiilor în instituții de stat pentru copii”; ”Art. 29 Ocrotirea drepturilor copilului în instituțiile educative speciale”, etc.)

Astfel, ținând cont de Observațiile Comitetului ONU privind Drepturile Copilului asupra Raportului național periodic al patrulea comasat cu al cincilea al Republicii Moldova privind implementarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului² în noua Lege privind drepturile copilului au fost introduse prevederi noi cu referire la:

- principalele definiții din domeniul protecției copilului (copil, interesul superior al copilului, familie.);
- elucidarea principiilor de asigurare a drepturilor copilului;
- fiecare drept al copilului este descris pe deplin, conform Convenției ONU cu privire la drepturile copilului;
- textul legii conține articole noi, spre exemplu art. 11 și 12 ce vizează dreptul copilului la libera exprimare, opinie și participare;
- proiectul noii legii nu mai include prevederile din Legea nr. 338/1994 care contravin principiilor și strategiilor actuale de protecție a drepturilor copilului în Republica Moldova (spre exemplu: plasamentul copiilor în instituții de tip rezidențial), precum și articolul ce vizează obligațiile copilului (articol care nu era conform Convenției ONU cu privire la drepturile copilului);
- proiectul noii legi conține o terminologie actuală care este utilizată pe plan național și internațional de toți actorii cu competențe în domeniul protecției copilului, etc.

În acest context, ținând cont că prevederile Legii nr. 338/1994 a suferit modificări majore, în conformitate cu prevederile art. 66, alin. (2), lit. c) a Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative se impune necesitatea abrogării acesteia și aprobării unei noi legi.

Totodată, Legea privind drepturile copilului urmează să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial deoarece vizează respectarea drepturilor fundamentale ale copiilor, respectând în acest sens prevederile alin. (3), art. 56 a Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, care prevede că: ”Intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o

² <https://www.refworld.org/publisher,CRC,,MDA,5a0ed42e4,0.html>

altă dată doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.”

5. Fundamentarea economico-financiară

Proiectul legii privind drepturile copilului prevede mai multe acțiuni ce vizează atribuția statului de a asigura respectarea drepturilor fiecărui copil, acțiuni care de regulă, pot implica contribuții financiare din bugetul de stat (de exemplu: dezvoltarea diverselor tipuri de plasament a copiilor, servicii sociale sau diversificarea prestațiilor sociale acordate copiilor și familiilor cu copii, etc.), însă, ținând cont de faptul că, Legea privind drepturile copilului este o lege cadru care stabilește aria generală de reglementare a drepturilor copilului, dar nu stabilește acțiuni, proceduri sau măsuri concrete pentru implementarea acestora, adoptarea proiectului în cauză nu va necesita alocarea mijloacelor financiare din bugetul de stat. Orice măsură în acest sens, care implică alocarea de mijloace financiare sunt reflectate în documentele de politici conexe acestui cadru general, care implică în sine respectarea procedurii de estimare a cheltuielilor necesare și prezentarea acestora în cadrul exercițiului de planificare a Cadrului bugetar pe termen mediu și elaborare a proiectului bugetului de stat pentru anul corespunzător.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de lege nu prevede introducerea modificărilor în alte acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În vederea respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului legii a fost plasat pe portalul www.particip.gov.md, la următoarea adresă: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-proiectului-hotararii-guvernului-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-legii-nr-3381994-privind-drepturile-copilului/10286> iar ulterior, proiectul de lege a fost plasat pentru consultări publice pe același portal și poate fi accesat la următorul link: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/se-plaseaza-spre-consultare-publica-proiectul-hotararii-guvernului-pentru-aprobarea-proiectului-de-lege-privind-drepturile-copilului/10976>

Totodată, proiectul legii privind drepturile copilului a fost expediat spre consultare tuturor structurilor teritoriale de asistență socială, care la rândul său au asigurat implicarea și consultarea proiectului respectiv cu un număr de cca 800 de copii din:

- Servicii de plasament de tip familial (Serviciul de tutelă/curatelă, Serviciul de asistență parentală profesionistă, Casă de copii de tip familial);
- Servicii de plasament de tip rezidențial (Centre de plasament pentru copii separați de părinți, Case comunitare pentru copii în situație de risc);
- Centre de zi pentru copii;
- Centre multifuncționale;
- Centre prietenoase tinerilor;
- Copii din familiile din comunitate.

De asemenea, raioanele Cantemir, Cimișlia și Ștefan-Vodă care au create Consiliile Consultative a Copiilor au convocat ședințe speciale pentru consulta prevederile noului proiect de lege privind drepturile copilului.

Pentru a aduce la cunoștința copiilor prevederile proiectului legii, reprezentanții structurilor teritoriale de asistență socială au organizat: ședințe interactive, brainstorming-uri, au prezentat studii de caz, au folosit pliante, desene, au aplicat chestionare, etc.

Din cele relatate de către specialiști în rezultatul consultării opiniei copiilor, aceștia au menționat următoarele: *”referitor la articolul 11 „dreptul la opinie”, ei sunt de acord ca să le fie ascultată opinia, au menționat unii din ei că au fost cazuri când li s-a cerut opinia în anumite situații. La articolul 9 „dreptul copilului la un mod de trai decent” copiii au menționat faptul că doresc ca părinții lor să fie mai responsabili și să creeze condiții de trai adecvate precum*

acum le au. Articolul 13 „dreptul la libertatea gândirii, conștiinței și religiei” au relatat că este bine ca ei să aleagă singuri să adere sau nu la o anumită religie, și nu au existat cazuri ca să fie constrânși în alegerea religiei.” ”Putem menționa faptul că copiii au fost plăcut surprinși despre faptul că este consultată opinia lor referitor la un proiect de lege și au specificat că așteaptă să fie consultați de fiecare dată când se pun în discuție problemele copiilor și se elaborează politici în domeniul drepturilor copilului. Din toate cele relatate de copii putem rezuma faptul că copiii solicită să fie asigurat dreptul la familie pentru fiecare copil, iar școala să fie un loc sigur pentru creșterea și dezvoltarea copilului.” (Opiniile expuse de copii se anexează.)

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul legii a fost supus expertizei Centrului Național Anticorupție, conform căreia: ”În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare. Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.”

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Nu se aplică.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul legii a fost supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției, care a constatat că la definitivarea acestuia au fost luate în considerare propunerile și observațiile ministerului, expuse prin avizele sale. Prin urmare, Ministerul Justiției a comunicat lipsa altor propuneri și observații de ordin juridic.

11. Constatările altor expertize

Nu se aplică.

Secretar de Stat

Vasile CUȘCA